

FINNEGÅRDEN 1A, DET HANSEATISKE MUSEUM:

Arkeologisk overvåking av gravearbeid, Bergen, 2019-2021.

Parczen, A.

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)
 Storgata 2, Postboks 736 Sentrum, 0105 Oslo
 Telefon: 23 35 50 00
www.niku.no

Tittel Finnegården 1A, Det Hanseatiske Museum: Arkeologisk overvåking av gravearbeid, Bergen, 2019-2021.	Rapporttype/nummer NIKU Oppdragsrapport 90/2021	Publiseringsdato 10.05.2022
	Prosjektnummer 1021385, 1021385-01	Oppdragstidspunkt 2019 (sporadisk), 21.1.2020, 26.2.2020, 02.-05.3.2020, 18.5- 28.6.2021
	Forsidebilde Stokkelag fra før 1702-brannen. Parczen, NIKU, 2021. Sett mot sørøst (bildenummer Bf30055 NIKU 0073.JPG).	
Forfatter(e) Parczen, A.	Sider 38	Tilgjengelighet Åpen
	Avdeling Arkeologi	

Prosjektleder Dunlop, A. R.
Prosjektmedarbeider(e) Underhaug, P.C.; Parczen, A.
Kvalitetssikrer Lise-Marie Bye Johansen

Oppdragsgiver(e) Bergen kommune, Etat for utbygging
--

<p>Sammenheng</p> <p>I forbindelse med ombygging av fundamenter og heving av bygningen på Finnegården 1A (Det Hanseatiske Museum) ble det foretatt arkeologisk overvåking av gravearbeidet i 2019-2021. Det ble gravd i flere sjakter både innenfor og utenfor den nåværende museumsbygningen, samtlige ned til rivningslaget fra etter brannen i 1702, og i visse tilfeller til under rivningslaget (der hvor moderne forstyrrelser hadde medført fjerning av rivningslaget). Målsetningen med gravearbeidet var å kartlegge nivå for og egenskaper til rivningslaget, samt mulige tømmerstokker og andre kontekster. I nesten alle sjakter og flater ble det funnet bjelker og stokker. Treverket er fra periodene både før og etter 1702-brannen. Det ble ikke påvist automatisk fredede kulturminner under overvåkingen.</p>

Emneord Arkeologisk overvåking, verdensarvstedet Bryggen, Det Hanseatiske Museum, «bolverk», 1702-rivningslag
--

Avdelingsleder

Lise-Marie Bye Johansen

Forord

NIKU takker alle involverte parter for samarbeidet, blant annet Bergen kommune for oppdraget, samt entreprenørene og medarbeiderne fra OBAS Entreprenør AS for god hjelp og medvirkning i felt.

NIKU prosjektnummer/årstall	1021385, 1021385-01 (2018, 2021)
Berørt område	Finnegården 1A
Gnr./bnr.	167/1659
Oppdragets art	Arkeologisk overvåking av gravearbeid
Vedtak; dato	10/00457-26; 24.7.2018
Tiltakshaver	Bergen kommune, Etat for utbygging
Oppdraget utført av	NIKU distriktskontor Bergen
Oppdraget utført dato	2019 (sporadisk) 21.1.2020, 26.2.2020, 02-05.3.2020 18.5-28.6.2021
Høyde overflate (moh.)	0,50 til 1,30 (NN1954)
Foto	Filmnummer Bf30055; 98 bilder
Tilstedeværelse av automatisk fredede kulturminner	Nei
Kulturhistorisk tolkning	Rivningslaget etter 1702-brannen, tømmerfundamenter fra før og etter 1702
BRM-nr.	-
Aksesjonsnr.	-

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	7
2	Arkeologiske opplysninger & problemstillinger	9
2.1	Problemstillinger	10
3	Tiltakets omfang	10
4	Metode & gjennomføring	11
4.1	Formidling	12
5	Resultatene.....	12
5.1	Generelle forklaringer	12
5.2	Sjakt 1.....	13
5.2.1	Fase Moderne.....	13
5.2.2	Fase 2.....	13
5.3	Sjakt 2.....	14
5.3.1	Fase Moderne.....	14
5.3.2	Fase 1	14
5.3.3	Fase 2.....	14
5.4	Sjakt 3.....	16
5.4.1	Fase 1	17
5.4.2	Fase 2.....	18
5.5	Sjakt 4.....	27
5.5.1	Fase 1	27
5.5.2	Fase 2.....	29
6	Oppsummering & konklusjon.....	30
7	Summary	33
8	Dokumentasjon (NIKU).....	33
9	Litteratur.....	33
10	Vedlegg.....	33
10.1	Fotoliste	34

1 Innledning

I 2018 søkte Jan Lohne Arkitekter AS på vegne av tiltakshaver Bergen kommune, Etat for utbygging om dispensasjon fra Lov om kulturminner av 9. juni 1978 for diverse gravetiltak på om omkring eiendommen Finnegården 1A (Det Hanseatiske Museum, gnr./bnr. 167/1659 m. fl., Bergen; Figur 1). Riksantikvaren mottok søknaden 13.6.2018 og fattet vedtak 24.9.2018 (saksnummer 10/00457-26).

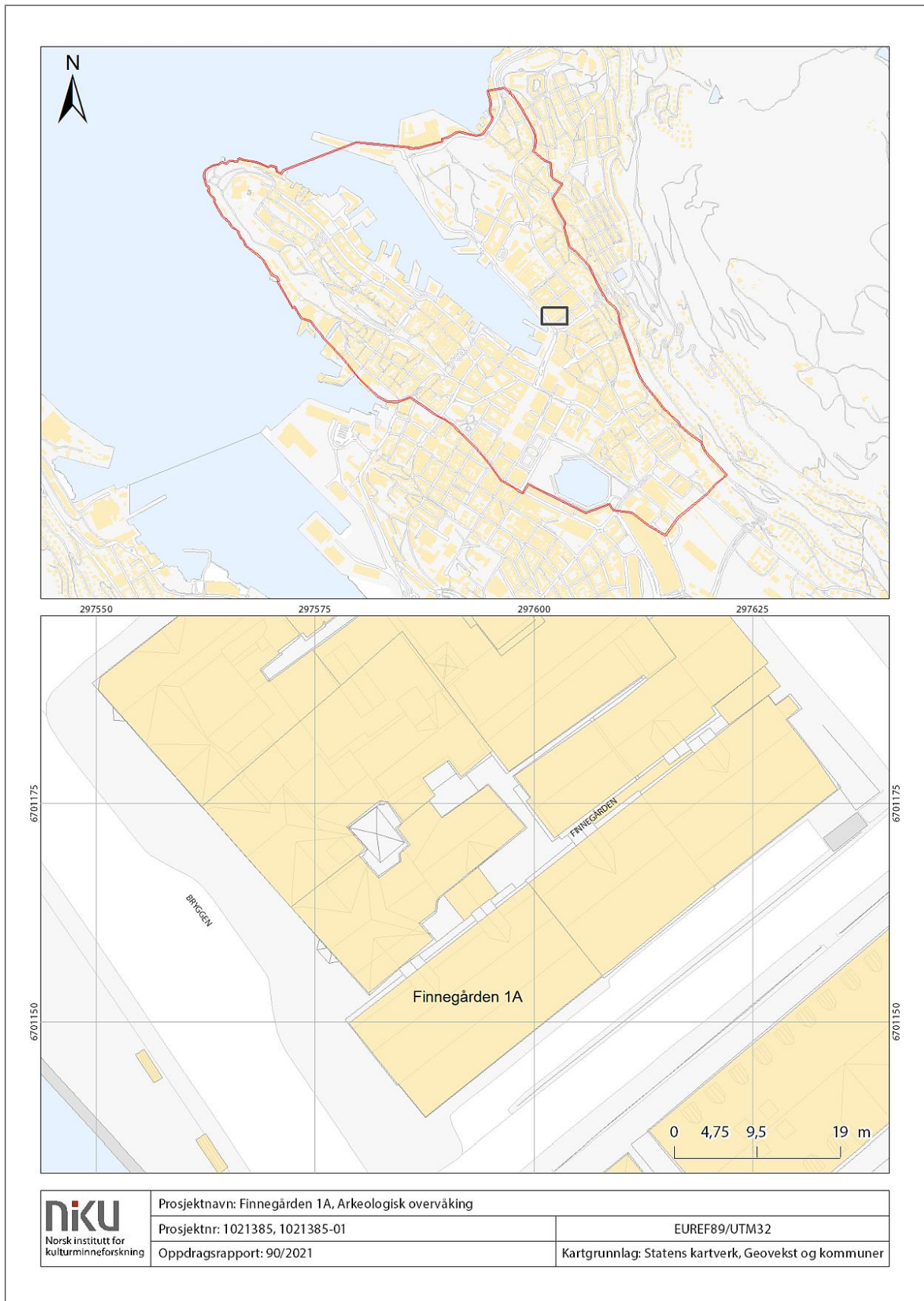
Oppdraget gjaldt arkeologisk overvåking og registrering av gravearbeidet på og omkring Finnegården 1A, Det Hanseatiske Museum i tilknytning til fullstendig refundamentering og oppheving av bygningen. Dette innebar blant annet utskifting av bolverksfundamentene og etablering av nye tømmerfundamenter på et høyere nivå, med etablering av et system for infiltrasjon av vann for å opprettholde grunnvannstanden. I tillegg til innvendig gravearbeid, ble det også utført gravearbeid på utsiden av bygningen (mot sørøst, sørvest og nordvest) i forbindelse med grunnvannstabiliserende tiltak. Og i 2019 og tidlig 2020 ble det foretatt en rekke befaringer samt undersøkelse av flere prøvehull. Imidlertid lå sistnevnte innenfor områdene som ble undersøkt senere, og de vil derfor ikke bli beskrevet ytterligere her.

Mot slutten av graveperioden ble det avklart at nivået til overflaten langs kjellerveggen mot nabobygningen, Bryggen 3, ikke var tilstrekkelig dypt. En tilleggsøknad ble derfor utarbeidet som gjaldt endring av den opprinnelige søknaden i forhold til plasseringen av spillvann- og overvannsledning i tiltaksområdets nordre hjørne. Søknaden ble sendt til Riksantikvaren 3.6.2021 og NIKU Distriktskontor Bergen mottok dispensasjon for tiltaket 18.6.2021.

I løpet av prosjektperioden deltok NIKUs prosjektleder i en innledende Usikkerhetsanalyse samt en rekke byggemøter, og NIKUs medarbeidere bidro med innmålingsfiler til bruk i de prosjekterende arkitektenes tegninger og modeller.

Hovedprosjektet har prosjektnummer 1021385, mens underprosjektet har prosjektnummer 1021385-01. Prosjektene presenteres samlet i denne rapporten.

Figur 1. Situasjonkart (Kart: NIKU).

2 Arkeologiske opplysninger & problemstillinger

Det aktuelle tiltaksområdet lå innenfor det automatisk fredede kulturminnet, *Middelalderbyen Bergen* (kulturminne-ID 89049), og selve bygningen (Finnegården 1A) er en del av verdensarvstedet Bryggen. I et tidligere notat vedlagt søknaden opplyste arkitekt Jan Lohne følgende:

«Dagens museumsbygning er søndre del av den dobbelgård som ble oppført etter at Bryggen var lagt i aske i 1702. Finnegårdens søndre sjøstue med den tilhørende taske av tre ble ferdigstilt i 1705. Den opprinnelige tre-taske ble i 1879 erstattet av nåværende 3 etasjes mur-taske. ... .

Før brannen i 1702 var Finnegården en enkelgård, også den med en taske. Ifølge Koren Wiberg ble Søndre Finnegården, det som i dag huser Hanseatisk Museum, oppført på samme tomt som den tidligere Finnegård med taske. Bygningene ligger fremfor det som er den originale strandlinje og dermed på en grunn bestående av fyllmasser og brannrester og med restene av gamle tømmer-fundamenter, tømmerkar med stein og tilsvarende. Grunnen likner det en så under utgravningene nord på Bryggen og inneholder en god del organisk materiale.»

Finnegården 1A, *Det Hanseatiske Museum* er den sørligste av de fredede bygningene tilhørende verdensarvstedet Bryggen. Det har vært noen undersøkelser – deriblant grunnboringer – i og ved Det Hanseatiske Museum (Dunlop, 2010; Dunlop 2015; Dunlop 2017; Dunlop 2021); ingen av dem var særlig omfattende, men de har gitt brukbare opplysninger om hva det er som skjuler seg under bakken.

Rundt omkring bygningen har det vært flere og forholdsvis omfattende undersøkelser. Rett nordvest for bygningen ble foretatt en undersøkelse av den kjente lokalhistoriker/-arkeolog Christian Koren Wiberg. Det var han som etablerte metoden med fokus på store historiske brannhendelser i byen: den såkalte «brannlagskronologien». Denne metoden innebærer å relatere arkeologiske brannlag til historiske kildene som omtaler disse hendelsene.

I tillegg til dette ble det også gjennomført en systematisk utgravning under bygningen mot nordøst, som huser den nåværende Det Hanseatiske Hotellet. Utgravningen som fant sted i 1982 ble ledet av Andrzej Gołembnik (Gołembnik 1993). Her dokumenterte han 3,5-m-dype kulturlag, og det ble registrert en del levninger fra tiden omkring 1702-brannen, men mange av disse yngre levningene var ganske kraftig ødelagt/forstyrret av nyere byggeaktiviteter.

En arkeologisk undersøkelse på eiendommen ble utført i 2017 (NIKU prosjektnummer 1020786; Dunlop 2017). Den gangen tilrådte Riksantikvaren en arkeologisk forundersøkelse i forhold til istandsetting av Finnegården 1A. Her foretok NIKU graving av to mindre prøvehull i bakre del av museumsbygningen. Den arkeologiske forundersøkelsen kom således ikke i konflikt med automatisk fredede kulturminner, og heller ikke ble tømmerfundamenter fra bygningene datert før og etter 1702-brannene dokumentert. Derimot ble overgangen til brann-/rivningslaget fra brannen i 1702 avdekket, og forundersøkelsen brakte frem noen nyttige kulturhistoriske og topografiske opplysninger. Anbefalingen var derfor å foreta graving av resten av det berørte området som arkeologisk overvåking og registrering (Dunlop, 2017: 7-8, 11).

2.1 Problemstillinger

Potensialet for konflikt med automatisk fredede kulturminner var derfor ansett som veldig lite. Med bakgrunn i dette ble problemstillingene først og fremst valg ut for å identifisere eventuelle intakte levningene av nyere periode og å avklare datering på mulige arkeologiske situasjoner. Følgende problemstillinger var sentrale for den gjeldende undersøkelsen:

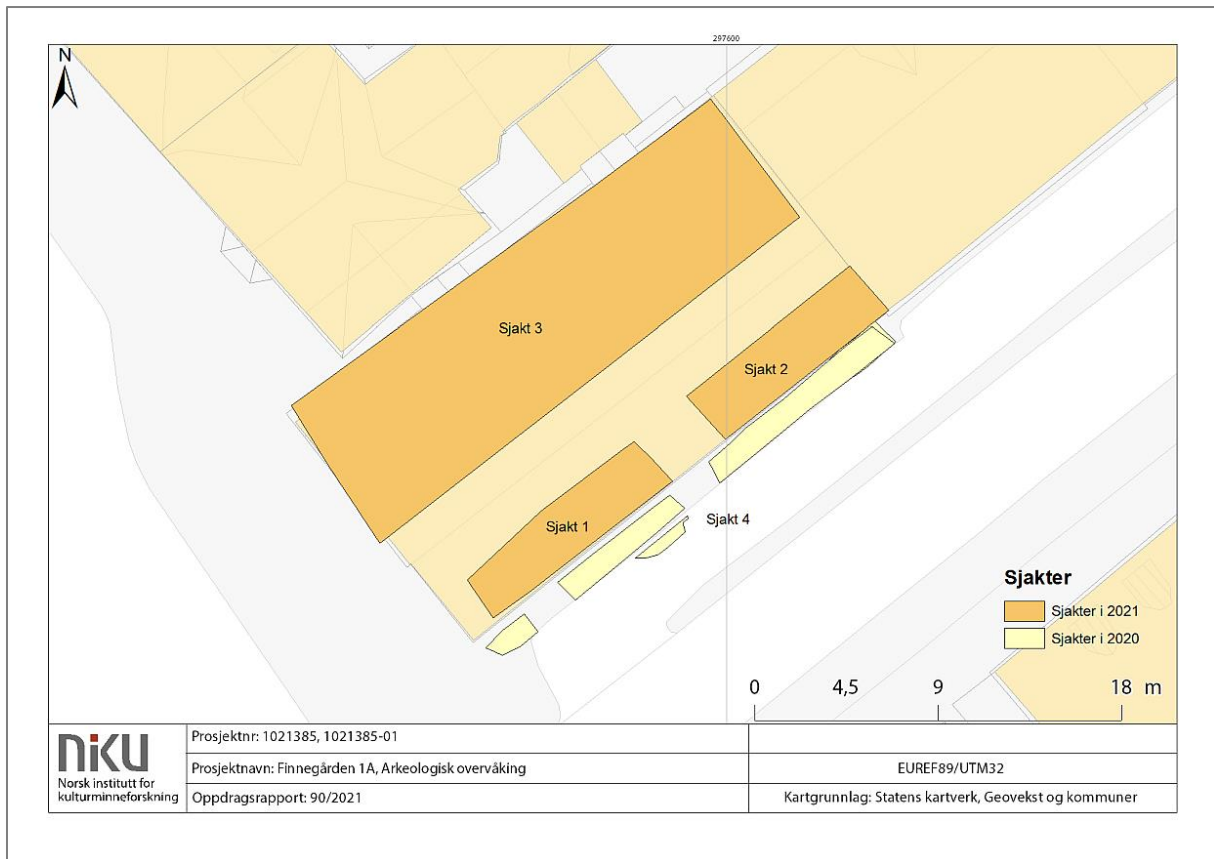
- Utstrekning og karakter av eventuelle bevarte bolverk
- Tilstanden til eventuelt bolverk
- Karakteren og alderen til intakte avsetninger
- Nivået til brann-/rivningslaget fra brannen i 1702

3 Tiltakets omfang

Tiltaksområdet utgjorde til sammen ca. 500 m². Etter fjerning av betongsålen som dekket deler av grunnen under bygningen fra etter 1702, besto graveområdet av fire deler – «sjakter» – beliggende både utenfor og innenfor bygningen, og med varierende størrelse (se Figur 2). Sjakt 3 var adskilt fra Sjakt 1 og 2 av et eksisterende fundament (senere om- og påbygget for oppstøtting av jekkeriggen som løftet bygningen), mens Sjakt 1 var adskilt fra Sjakt 2 av et område som hadde huset sprinkleranlegget.

- Sjakt 1 lå innenfor Tasken, og den var opptil ca. 2,7 m bred og 11 m lang;
- Sjakt 2 lå også innenfor Tasken, og den var opptil ca. 2,9 m bred og 10,20 m lang;
- Sjakt 3 var den største sjakten, opptil ca. 7,3 m bred og 26 m lang;
- Sjakt 4 dekket mindre områder utenfor bygningen mot SØ, adskilt fra hverandre av moderne grøfter.

Alle sjakter var orientert SV-NØ, og det ble gravd ned til rivningslaget fra etter brannen i 1702 (sjaktene var følgelig forholdsvis grunne). Unntaket var området i nordøst side av Sjakt 3; i dette området var nivået til det øverste laget tilstrekkelig for entreprenørene og derfor var det ikke nødvendig å grave ned til rivningslaget. Som nevnt i innledningen, ble det foretatt en tilleggsgraving i nordre hjørne av Sjakt 3 for å oppnå det ettertraktede nivået for innlegging av spillvann- og overvannsledning. Området målte 1,1 m NØ-SV og 3,85 m NV-SØ.

Figur 2. Sjakter: oversikt.

4 Metode & gjennomføring

Undersøkelsene ble utført som arkeologisk overvåking og registrering, og de foregikk i flere omganger: sporadisk i 2019, så i perioden 21.1.2020, 26.2.2020 og 2.-5.3.2020 (da utenfor bygningen), og til slutt fra 18.5. til 28.6.2021 innenfor museumsbygningen.

Gravearbeidet ble utført av personell fra OBAS Entreprenør AS med hjelp av en liten gravemaskin, særlig når det gjaldt flytting av større steiner og tykke, moderne jordmasser. Ellers var det håndgraving med bruk av spade og krafse. Når det gjaldt graving av tømmerfundamentene ble det foretatt fingraving og bruk av graveskje.

Mesteparten av gravearbeidet ble utført innendørs, noe som gjorde at det var gode, men varierende lysforhold. I tillegg slet vi med en oversvømmelse på grunn av mye regn i enkelte perioder, noe som gjorde forholdene vanskeligere. Denne situasjonen tiltrådte 11.6.2021, og varte helt til slutten av graveperioden.

Dokumentasjons- og innmålingsmetodene fulgte NIKU sine standarder. Innmåling og dokumentasjon ble gjennomført av Per Underhaug, Rory Dunlop og Anna Parczen fra NIKU distriktskontor Bergen. Anna Parczen var hovedansvarlig for rapportarbeidet.

Som nevnt tidligere ble en del endringer gjennomført underveis, blant annet en tilleggsgraving i nordre hjørne av Sjakt 3 samt overvåking av graving i moderne fyllmasser rett utenfor bygningen mot Vågen. Når det gjaldt tilleggsgravingen i Sjakt 3, ble sendt en ny søknad om dispensasjon til Riksantikvaren. Dette medførte ingen forsinkelser for gravearbeidet. En oversvømmelse og enkelte boringsarbeider endret derimot på en rekke prioriteringer og arbeidsoppgaver underveis.

Verken gjenstander eller prøver ble samlet inn. Det var derfor ikke nødvendig å opprette BRM-nummer i MUSIT sin Gjenstandsbase.

Forkortelsen «moh» står for «meter over havet», og alle høyder er angitt med utgangspunkt i referansesystemet NN1954.

Oppdraget er registrert i Askeladden med prosjekt 484.

4.1 Formidling

Grunnet bygningens historie og verdensarvstatus var det mange arbeidere som var svært nysgjerrige på hva som foregikk på Det Hanseatiske Museum. Det var en del bygningsarbeidere og representanter fra kommunen som løftet frem spørsmål, tips og ideer angående overvåkingsarbeid i eiendommen. Bergen kommune opprettet en liten sak på nettsiden sin:

<https://www.bergen.kommune.no/hvaskjer/tema/vi-bygger-bergen/graver-seg-ned-til-bybrannen-i-1702>

5 Resultatene

5.1 Generelle forklaringer

Gravearbeidet foregikk i fire forskjellige områder med varierende størrelse, forhold og resultater. Generelt var alle sjakter og alle lag i sjaktene veldig omrotet, fylt med moderne avsetninger og materialer, og forstyrret av moderne aktiviteter som f.eks. støping av betongfundamenter og betongsålen i den senere delen av 1900-tallet. Det lå veldig mange moderne jernfragmenter, søppel og biter av vindusglass overalt i området.

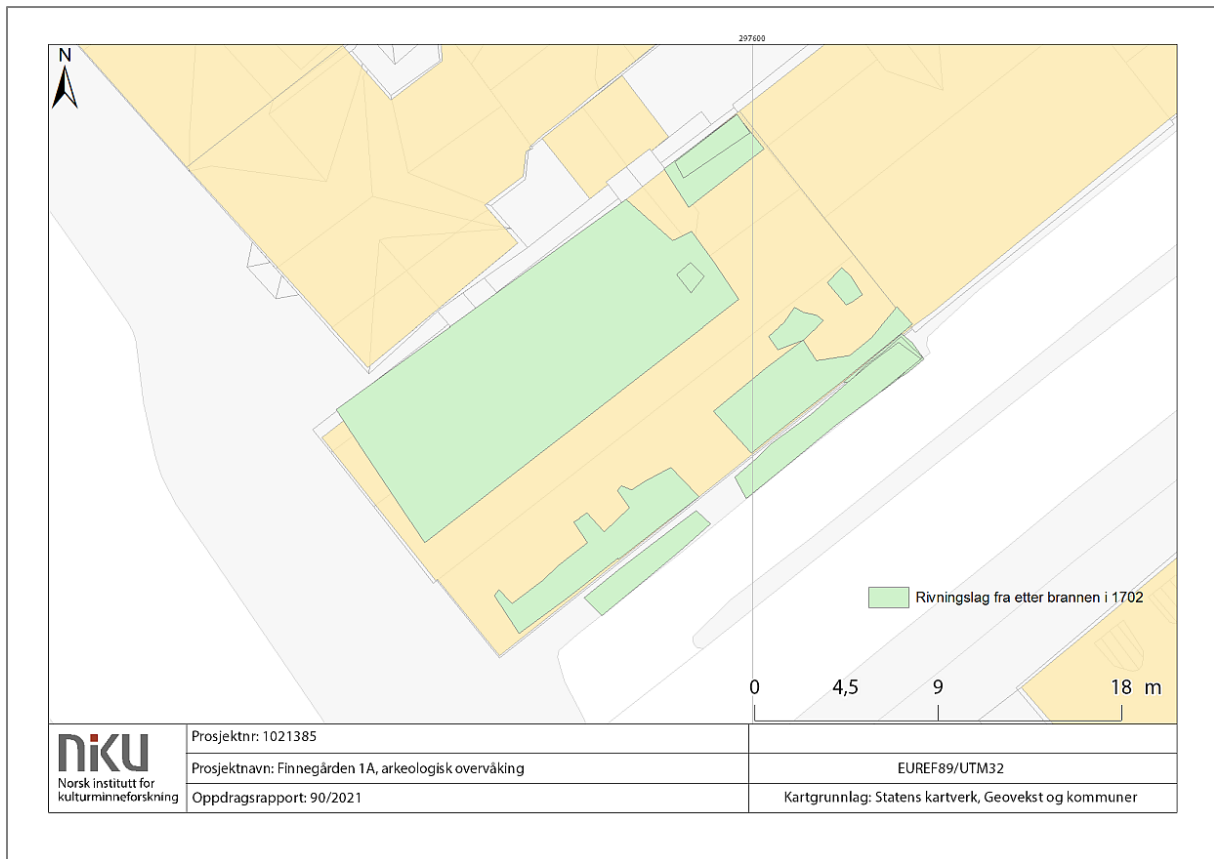
De arkeologiske levningene tilhører tre faser:

- fase 2 omfatter fra og med rivningslaget etter 1702-brannen og nedover;
- fase 1 omfatter levninger over rivningslaget;
- fase «Moderne» omfatter helt moderne konstruksjoner (etter ca. 1850).

Rivningslaget er brukt som faseskiller mellom fase 2 og fase 1; det betraktes som tilhørende fase 2.

Område → Fase ↓	Sjakt 1	Sjakt 2	Akse C-feltet	Sjakt 3	Sjakt 4
Moderne	111	267	126	250, 217, 221, 318, 334, 3111	143, 342, 2297, 2298, 2330
1	-	159, 163	101, 107, 113, 120	Stokkelag gruppe 1 (Se tabell 2)	Stokkelag gruppe 5 (se tabell 6)
2	118	118	137	118 Stokkelag gruppe 2 (Se tabell 3) Stokkelag gruppe 3 (se tabell 4) Stokkelag gruppe 4 (se tabell 5)	234, 259

Tabell 1. Oversikt vedrørende kontekster i de ulike sjaktene per fase.

Figur 3. Områder hvor rivningslaget var til stede (om enn noe sporadisk).

5.2 Sjakt 1

Sjakt 1 lå i tiltaksområdets søndre del, ca. 1,5 m fra fasaden mot SV (se Figur 2). Den målte ca. 11 m NØ-SV og 2,70 m NV-SØ.

5.2.1 Fase Moderne

Det moderne topplaget (Intrasiskode SL111) lå mellom 0,8 moh. og 0,71 moh. Tykkelsen til laget var ca. 25-30 cm og – som beskrevet over – det var veldig omrotet og forstyrret. Fargen var gråbrun og laget inneholdt en del silt, småsteiner og treflis, og konsistensen var myk.

5.2.2 Fase 2

Under dette ble det registrert rivningslaget (Intrasiskode SL118) fra etter 1702-brannen. Det ble i enkelte steder ikke gravd ned helt til dette laget på grunn av tilstedeværelsen av punktfundamenter i dette området; fundamenteringsmasser for disse punktfundamentene ble lagt ut i den nordvestre siden av sjakten. Rivningslaget i Sjakt 1 var ca. 20-25 cm tykk og lå mellom 0,71 moh. og 0,55 moh. Laget inneholdt mange varmepåvirket steiner, fragment av teglstein (røde), og var veldig fettholdig. I tillegg besto laget av organiske rester og plettvis gulbrune flekker med sandaktig innhold.

Ingen andre arkeologiske levninger ble registrert og tildelt kontekstnumre i Sjakt 1.

5.3 Sjakt 2

Sjakt 2 lå i den nordøstre halvdelen av Tasken, og den målte ca. 10,20 m NØ-SV og 2,90 m NV-SØ. Det var også et mindre område undersøkt nordvest for Sjakt 2 sin nordre del; dette området ble gravd for fundamentering av jekkeriggen langs akse C; dette området blir heretter omtalt som «Akse C-feltet».

5.3.1 Fase Moderne

I Sjakt 2 lå det moderne jordlaget (Intrasiskode SL267) mellom 1,2 moh. og 0,84 moh., og det var ca. 30-40 cm tykk. Rett under det moderne jordlaget kom det frem noen store natursteiner langs sjaktens nordøstre kant; disse ble fjernet etter at de hadde blitt vurdert som moderne innslag. Også i Sjakt 2 ble det etablert fundamentering for fremtidige punktfundamenter som målte 4,72 m lang og 2 m bred.

I Akse C-feltet ble et moderne jordlag avdekket (Intrasiskode SL126); lagets overflate lå fra ca. 1,05 til 1,20 moh.

5.3.2 Fase 1

Oppå rivningslaget ble det observert og registrert deler av to NV/SØ-orienterte stokker (Intrasiskoder ST159 og ST163), helt i Sjakt 2 sitt østre hjørne. Generelt var de veldig dårlig bevarte, og mest sannsynlig representerer de gulvbjelker i bygningen oppført etter 1702-brannen.

I Akse C-feltet ble det avdekket deler av fire NV/SØ-orienterte stokker (Intrasiskoder ST101, ST107, ST113 og ST120). ST113 var veldig dårlig bevart, mens bevaringstilstanden til de tre andre var litt bedre. Mest sannsynlig representerer de gulvbjelker i bygningen oppført etter 1702-brannen, som ST159 og ST163.

5.3.3 Fase 2

Rivningslaget (Intrasiskode SL118) fra etter 1702-brannen lå under ST159 og ST163 i Sjakt 2, med sin overflate fra 1,07 moh. til 0,78 moh. Laget inneholdt mange nedbrutte trefragmenter, men hadde ellers samme farge og konsistens som ble observert i Sjakt 1 (Figur 4).

Rivningslaget i Akse C-feltet var betegnet SL137. Overflaten lå fra ca. 0,95 til 1,10 moh., og det var en forholdsvis stor grad av nyere forstyrrelser.

Figur 4. Rivningslaget i Sjakt 2.

5.4 Sjakt 3

Mesteparten av gravearbeidet foregikk i Sjakt 3, det største, mest omfattende området. Sjakten strakk seg i NØ-SV retning og dekket over halvparten av det totale graveområdet innenfor bygningen. Den målte 25,50 m NØ-SV og 8,05 m NV-SØ (Figur 1). Den nordøstre delen av sjakten var stor sett omrotet med moderne fyllmasser, og her ble det bestemt at det ikke skulle graves lenger ned fordi nivået var tilstrekkelig. Det ble allikevel registrert svært mange dyrebein, glassbiter (både vindusglass og flaskeglass) helt inntil nabobygningen mot nordøst. I tillegg lå det en god del moderne planker og søylefundamenter. Det moderne topplaget hadde samme konsistens og innhold i hele Sjakt 3.

I sjaktens nordre hjørne ble det allikevel gravd ned til 1702-rivningslaget (Intrasiskode SL118; Figur 3). Overflaten til laget lå mellom 0,96 moh. og 1,09 moh., og det målte 4,63 m NØ-SV og 2,22 m NV-SØ. Laget hadde lysbrun farge, var sandholdig og inneholdt mye treflis samt vindus- og flaskeglass (Figur 5).

Figur 5. Rivningslaget i nordre hjørne av Sjakt 3.

5.4.1 Fase 1

Gruppe 1

Oppå rivningslaget i nordre hjørne av Sjakt 3 kom det frem et lag med tømmer som tilhører fase 1 (Figur 6). De er gruppert under Gruppe 1 (Intrasiskode SA1010). Disse stokkene tilhører én og samme fundament/trebygning som målte 4,70 m NØ-SV og 2,15 m NV-SØ, og lå helt inntil nabobygningen mot NØ. Stokkenes bevaringstilstand var veldig dårlig, generelt råttent, og i enkelte tilfeller var det bare svake spor etter stokkene som kunne observeres.

Stokkene presenteres i tabell (tabell 2) og situasjonskartet (Figur 6).

Kontekstnr.	Lengde	Bredde/Diameter	Retning	Tilstand	Merknad
ST170	1,1 m	0,15 m	NV-SØ	Dårlig	-
ST174	1,98 m	0,11	NV-SØ	Elendig	-
ST178	0,77 m	0,17	NV-SØ	Dårlig	-
ST291	1,21 m	0,12	NV-SØ	Elendig	Mange takpanner og glasskår rundt stokken
ST295	1,41 m	0,11 m	NV-SØ	Elendig	Mange takpanner og glasskår rundt stokken
ST299	0,76 m	0,1 m	NØ-SV	Elendig	Mange takpanner og glasskår rundt stokken
ST303	1,48 m	0,12 m	NØ-SV	Elendig	Mange takpanner og glasskår rundt stokken
ST307	2,39 m	0,14 m	NØ-SV	Elendig	Mange takpanner og glasskår rundt stokken
ST326	2,07 m	0,13 m	NØ-SV	Elendig	-
ST330	0,66 m	0,17 m	NV-SØ	Elendig	-
ST1001	0,5 m	0,15 m	NØ-SV	Elendig	Trolig fortsettelsen av 1005
ST1005	1,05 m	0,11 m	NØ-SV	Dårlig	Trolig fortsettelsen av 1001

Tabell 2. Stokkelag gruppe 1.

I dette området ble den ovennevnte tilleggsgravingen iverksatt, som gjaldt utdypning av grøften for spillvann- og overvannsledning. Det ble gravd ned i rivningslaget (ca. 13-14 cm), men bunnen ble ikke nådd. Laget lå mellom ca. 0,7 moh. og 1,09 moh. Det aktuelle området målte 3,98 m NØ-SV og 0,89 m NV-SØ. Rivningslaget hadde samme farge og konsistens som ellers i tiltaksområdet; den eneste forskjellen var at laget her var mer askeholdig og besto av flere takpanner, varmepåvirket steiner og treflis enn andre steder.

Figur 6. Stokkelag gruppe 1 i nordre hjørne av Sjakt 3.

5.4.2 Fase 2

Mot SV i Sjakt 3 ble rivningslaget avdekket og dokumentert (Figur 3). I denne delen av sjakten var rivningslaget mer organisk, lysere brun og fettholdig, og det inneholdt ganske mange sekundært brente takpanner, varmepåvirket teglstein, noen keramikkskår, forkullet

treverk og plettvisse leireflekker. Laget målte 19,38 m NØ-SV og 7,28 m NV-SØ, og lå mellom ca. 0,62 moh. og 0,76 moh.; det var kuttet opp av flere moderne nedgravninger og forstyrrelser. Særlig rundt stokkelaget ble det observert mange (røde) takpanner, teglstein og vindusglass.

Treverk

Det var mulig å skille ut tre forskjellige stokkelagsgrupper som alle tilhører fase 2, og som da representerer bygninger datert før 1702-brannen. Generelt hadde stokkene varierende bevaringstilstand, orientering, foredling og tilstand.

Gruppe 2

Gruppe 2 bestod av 41 stokker til sammen, som dannet et krysslagt fundament som målte ca. 14,43 m NØ-SV og 3,46 m NV-SØ (Figur 8) og som besto av minst 3 omfar – men det var ikke lett å skille omfarene fra hverandre som følge av den høye graden av forstyrrelser og nedbrytning. Bolverket befant seg omtrent i midten av Sjakt 3 og strekte seg mot SV. Det besto av både intakte og sekundært forstyrrede stokker som gikk tvers på hverandre (NØ-SV og NV-SØ). Stokkene dannet en trekonstruksjon som så ut til å være en mer sammensatt trebygning enn de andre konstruksjonene. Enkelte stokker var veldig lange og relativt godt bevarte, og de fleste var rundstokker. Bevaringstilstanden var generelt dårlig, bolverket i dette området var til og med råttent (Figur 7). Stokkene presenteres i tabell (tabell 3) og situasjonskartet (Figur 8).

Figur 7. Stokkelag gruppe 2.

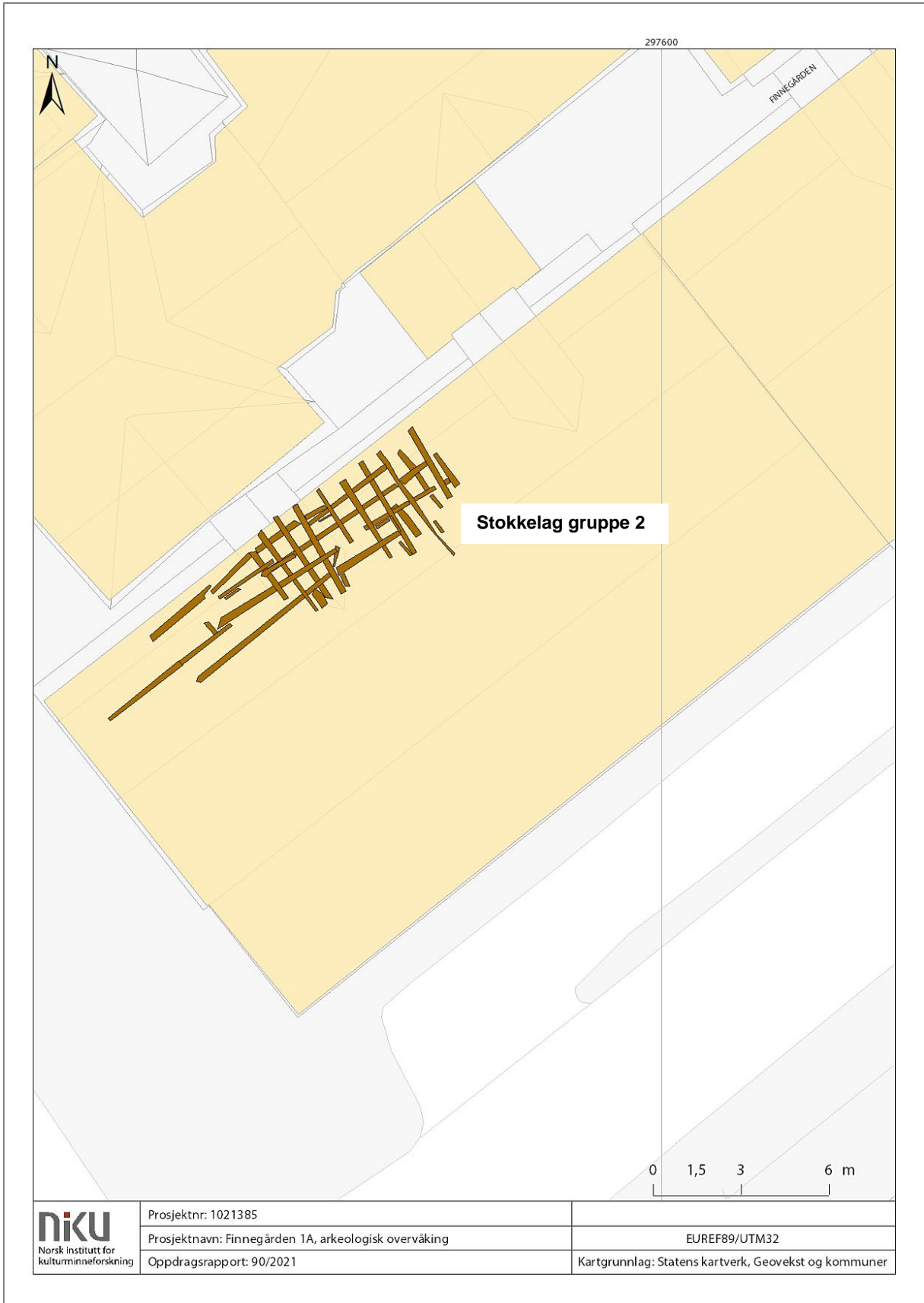
Kontekstnr.	Lengde	Bredde/Diameter	Foredling/Snitt	Retning	Tilstand	Merknad
ST231	0,84 m	0,06 m	Rundstokk	NV-SØ	Middels	Trolig samme som 341 og 416
ST341	4,37 m	0,19 m	Rundstokk	NV-SØ	Dårlig	Trolig samme som ST416 og ST231
ST354	0,47 m	0,1 m	Planke	NV-SØ	Elendig	-
ST358	0,81 m	0,13 m	Rundstokk	NØ-SV	Middels	-
ST366	0,83 m	0,24 m	Rundstokk	NV-SØ	Dårlig	-
ST374	0,53 m	0,14 m	Rundstokk	NV-SØ	Dårlig	-
ST395	1,15 m	0,22 m	Rundstokk	NØ-SV	Middels	-
ST404	1,34 m	0,21 m	Planke	NV-SØ	Dårlig	-
ST408	0,19 m	0,15 m	Planke	NØ-SV	Dårlig	Trolig samme som ST358
ST416	1,29 m	0,15 m	Rundstokk	NV-SØ	Middels	Trolig fortsettelsen av 231 og 341
ST420	1,33 m	0,22 m	Planke	NV-SØ	Dårlig	-
ST426	1,74 m	0,13 m	Rundstokk	NØ-SV	Dårlig	Samme som ST358
ST430	5,2 m	0,16 m	Rundstokk	NØ-SV	Middels	Trolig samme som ST395
ST434	3,6 m	0,16 m	Rundstokk	NV-SØ	Dårlig	-
ST438	3,29 m	0,15 m	Rundstokk	NØ-SV	Dårlig	-
ST442	3,09 m	0,25 m	Rundstokk	NV-SØ	Dårlig	-
ST446	2,53 m	0,24 m	Rundstokk	NØ-SV	Middels	-
ST450	0,52 m	0,1 m	Planke	NØ-SV	Dårlig	-
ST454	0,61 m	0,1 m	Planke	NV-SØ	Dårlig	-
ST458	0,62 m	0,09 m	Planke	NNV-SSØ	Dårlig	-
ST462	2,14 m	0,15 m	Rundstokk	NV-SØ	Dårlig	-
ST466	0,79 m	0,15 m	Planke	NØ-SV	Dårlig	-
ST470	1,79 m	0,22 m	Rundstokk	NØ-SV	Dårlig	-
ST474	0,49 m	0,05 m	Planke	NØ-SV	Dårlig	-
ST477	0,7 m	0,16 m	Planke	N-S	Dårlig	-
ST481	3,41 m	0,2 m	Rundstokk	NV-SØ	Middels	-
ST485	3,43 m	0,18 m	Rundstokk	NV-SØ	Dårlig	-
ST489	5,85 m	0,22 m	Rundstokk	NØ-SV	Middels	-
ST495	1,85 m	0,15	Rundstokk	NØ-SV	Middels	Trolig samme som ST551
ST501	0,47 m	0,18 m	Planke	NV-SØ	Dårlig	-
ST505	0,74 m	0,25 m	Planke	NV-SØ	Dårlig	-
ST511	3,36 m	0,21 m	Rundstokk	NV-SØ	Dårlig	-
ST515	4,88 m	0,25 m	Rundstokk	NØ-SV	Dårlig	-
ST519	2 m	0,24 m	Rundstokk	NV-SØ	Dårlig	-
ST529	1,33 m	0,22 m	Planke	NØ-SV	Middels	Trolig fortsettelsen av ST430
ST535	2,21 m	0,11 m	Planke	NØ-SV	Dårlig	Knakk i to deler, hadde et hull med plugg i hullet
ST539	0,63 m	0,1 m	Planke	NØ-SV	Dårlig	-
ST543	0,53 m	0,14 m	Planke	NV-SØ	Dårlig	-
ST547	2,46 m	0,17 m	Rundstokk	NØ-SV	Dårlig	Fortsettelsen av ST978

ST551	2,65 m	0,24 m	Rundstokk	NØ-SV	God	I SV ende var det innhogg spor
ST978	3,12 m	0,2 m	Rundstokk	NØ-SV	Middels	Fortsettelsen av ST547
ST3621	1,88 m	0,19 m	Rundstokk	NV-SØ	Dårlig	-
ST3700	0,65 m	0,17 m	Rundstokk	NV-SØ	Dårlig	-

Tabell 3. Stokkelag gruppe 2.

Figur 8. Stokkelag gruppe 2 på nordvestre side av Sjakt 3.

Gruppe 3

Gruppe 3 besto av løse, tverrgående stokker. Bolverket lå i sørøstlig side av Sjakt 3 og de fleste var sekundært forstyrret, veldig nedbrutte stokker. Generelt hadde stokkene dårlig bevaringstilstand. Her i dette området oppstod oversvømmelsen, noe som også gjorde graveforholdene enda verre. Derfor var det vanskelig å skille mellom lagene og undersøke stокkenes tilstand og farge nærmere i slutfasen av gravearbeidet (Figurer 9-10).

I tillegg til registrerte kontekster ble det også observert flere stokker under ST 978, ST951 og ST955 helt inntil veggen mot SV. Disse konstruksjonene ble ikke innmålt og registrert på grunn av den tidligere nevnte oversvømmelsen. Stokkelag gruppe 3 presenteres i tabell (tabell 4) og i oversiktskart (Figur 10).

Figur 9. Stokkelag gruppe 3 og oversvømmelsen i Sjakt 3.

Kontekstnr.	Lengde	Bredde/ Diameter	Foredling/Snitt	Retning	Tilstand	Merknad
ST557	0,71 m	0,14 m	Rundstokk	NNØ-SSV	Dårlig	-
ST590	2,01 m	0,2 m	Planke	NV-SØ	Dårlig	Knakk i 2 deler
ST650	1,03 m	0,21	Rundstokk	NØ-SV	Dårlig	Samme som ST959
ST654	1,13 m	0,2 m	Rundstokk	NØ-SV	Dårlig	Samme som ST966
ST658	1,39 m	0,18 m	Rundstokk	NØ-SV	Dårlig	Samme som ST970
ST915	1,34 m	0,17 m	Rundstokk	NV-SØ	Dårlig	-
ST919	1,8 m	0,12 m	Rundstokk	NV-SØ	Dårlig	-
ST923	1,7 m	0,19 m	Rundstokk	NV-SØ	Dårlig	-
ST927	0,9 m	0,18 m	Rundstokk	NØ-SV	Dårlig	-
ST931	1,39 m	0,16 m	Planke	NV-SØ	Dårlig	-
ST935	1,37 m	0,18 m	Planke	NV-SØ	Dårlig	-
ST939	0,86 m	0,14 m	Rundstokk	NV-SØ	Dårlig	-
ST943	0,93 m	0,17 m	Planke	NØ-SV	Dårlig	-
ST947	0,87 m	0,25 m	Planke	NØ-SV	Dårlig	-
ST951	0,93 m	0,21 m	Planke	NØ-SV	Dårlig	-
ST955	1,91 m	0,17 m	Planke	NØ-SV	Dårlig	-
ST959	1,85 m	0,22 m	Rundstokk	NØ-SV	Dårlig	Fortsettelsen av ST650
ST966	0,81 m	0,23 m	Rundstokk	NØ-SV	Dårlig	Fortsettelsen av ST654
ST970	1,29 m	0,12 m	Rundstokk	NNØ-SSV	Dårlig	Fortsettelsen av ST658
ST974	1,19 m	0,14 m	Rundstokk	NØ-SV	Dårlig	-

Tabell 4. Stokkelag gruppe 3.

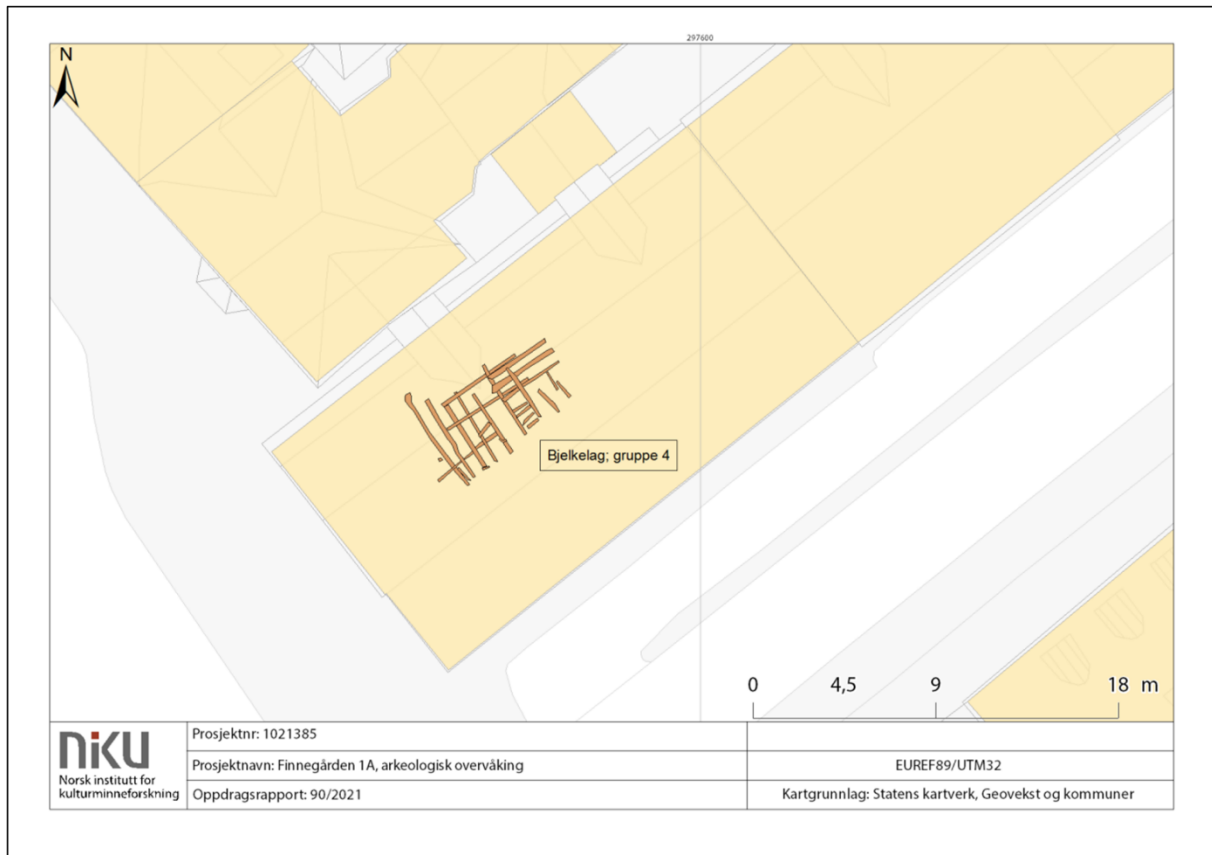

Figur 10. Stokkelag gruppe 3.

Gruppe 4

Gruppe 4 bestod av en rekke stokker som lå i sørøstlig side av Sjakt 3 (Figur 11). Bolverket er sammensatt og inneholdt de fleste stukkene blant gruppene. Det besto av både sekundært forstyrret og intakte bjelker. Hele konstruksjonen målte ca. 8,32 m SV-NØ og 5,35 m SØ-NV.

Mange stokker var forstyrret av moderne nedgravninger, blant annet betongfundamenter og stolper. Bolverket presenteres både i tabell (tabell 5) og i oversiktskart (Figur 11).

Figur 11. Stokkelag gruppe 4.

Kontekstnr.	Lengde	Bredde/Diameter	Foredling/Snitt	Retning	Tilstand	Merknad
ST561	5,38 m	0,23 m	Rundstokk	NV-SØ	Dårlig	NV-ende er dråpeformet
ST579	3,79 m	0,2 m	Planke	NØ-SV	Middels	-
ST595	0,17 m	0,12 m	Ubestemmelig	NØ-SV	Elendig	Rester av en stolpe?
ST599	4,46 m	0,21 m	Rundstokk	NV-SØ	Dårlig	-
ST612	3,55 m	0,21 m	Planke	NV-SØ	Middels	-
ST616	3,99 m	0,11 m	Rundstokk	NV-SØ	Middels	-
ST620	4,67 m	0,15 m	Rundstokk	NØ-SV	Dårlig	Brukket i flere deler
ST624	4,38 m	0,18 m	Planke	NØ-SV	Dårlig	-
ST628	3,42 m	0,18 m	Rundstokk	NV-SØ	Middels	-
ST632	0,26 m	0,22 m	Planke	NØ-SV	Dårlig	-
ST638	0,88 m	0,17 m	Planke	NØ-SV	Dårlig	-
ST642	0,35 m	0,11 m	Planke	NØ-SV	Dårlig	-
ST646	0,88 m	0,12 m	Planke	NV-SØ	Dårlig	-
ST663	4,01 m	0,18 m	Rundstokk	NV-SØ	Middels	-
ST673	3,36 m	0,25 m	Rundstokk	NØ-SV	Dårlig	-
ST682	3,69 m	0,37 m	Rundstokk	NØ-SV	Dårlig	-
ST692	3,39 m	0,2 m	Rundstokk	NØ-SV	Dårlig	-
ST700	2,92 m	0,22 m	Rundstokk	NV-SØ	Dårlig	-
ST709	0,8 m	0,15 m	Rundstokk	NØ-SV	Dårlig	-
ST713	0,91 m	0,15 m	Rundstokk	NØ-SV	Dårlig	-
ST717	0,81 m	0,1 m	Rundstokk	NØ-SV	Dårlig	-
ST721	0,65 m	0,16 m	Rundstokk	NØ-SV	Dårlig	-
ST725	1,5 m	0,19 m	Planke	NV-SØ	Elendig	-
ST730	0,99 m	0,18 m	Rundstokk	NV-SØ	Dårlig	Knakk i to deler
ST734	1,01 m	0,13 m	Planke	NV-SØ	Dårlig	-

Tabell 5. Stokkelag gruppe 4.

5.5 Sjakt 4

5.5.1 Fase 1

Gruppe 5

Sjakt 4 omfattet ulike områder utenfor bygningen mot SØ og SV som ble undersøkt i flere omganger i 2020-2021. Helt nede mot SV ble det ikke registrert kulturlag eller andre arkeologiske strukturer. Moderne masser nådde en tykkelse på opptil 1 meter, og det var flere moderne forstyrrelser i form av grøfter, bl.a. for gassledning.

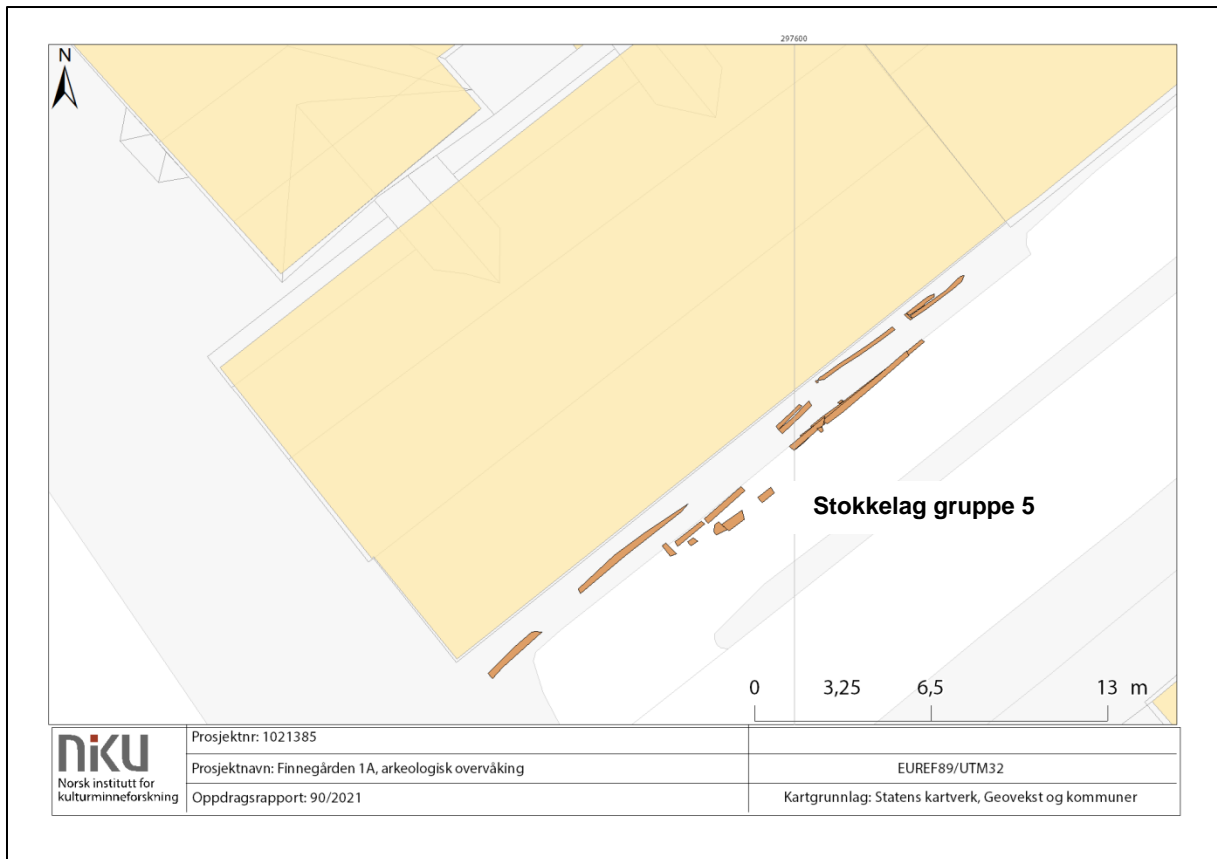
Mot SØ, utenfor museumsbygningen ble flere strukturer avdekket. De fleste stukkene var trolig deler av en form for fundament, men det er ikke sikkert om det var fundament for en bygning eller en passasje – bl.a. fordi strukturen var forstyrret av nyere aktiviteter i forholdsvis stort omfang. Mange av stukkene var i stor grad påvirket av disse aktiviteter; svært mange var kappet, eller kuttet av moderne gassledninger, sekundært forstyrret eller sekundært brukt for moderne fundamentering. ST2255 hadde spor etter innhogg på undersiden og ST311 hadde flere plugg hull samt minst en innhogg på overflaten. Strukturer i sjakt 4 er presentert i tabell (tabell 6) og situasjonskart (Figur 12).

Konstruksjonen hadde minst to omfar. Stukkene med lengderetning NØ-SV utgjorde det øvre nivået.

Kontekstnr.	Lengde	Bredde/Diameter	Foredling/Snitt	Retning	Tilstand	Merknad
ST2209	2,5 m	0,25 m	Rundstokk	NØ-SV	Middels	-
ST2263	0,21 m	0,28 m	Rundstokk	Ø-V	Dårlig	Var en del av

Kontekstnr.	Lengde	Bredde/Diameter	Foredling/Snitt	Retning	Tilstand	Merknad
						krysslågt tømmerfundament
ST2268	0,39 m	0,42 m	Ubestemmelig	Ø-V	Dårlig	Trolig «laftet» sammen med ST2284
ST2299	0,59 m	0,24 m	Ubestemmelig	NØ-SV	Dårlig	Sekundært forstyrret, brukket
ST270	5,23 m	0,25 m	Rundstokk	NØ-SV	Middels	Sekundært forstyrret
ST311	1,5 m	0,15 m	Rundstokk	NØ-SV	Middels	Hadde flere plughull samt minst en innhogg
ST320	1,22 m	0,16 m	Rundstokk	NØ-SV	Middels	Kuttet av grøft
ST351	3,9 m	0,21 m	Rundstokk	NØ-SV	Middels	-
ST362	0,96 m	0,2 m	Rundstokk	NØ-SV	Middels	-
ST370	0,98 m	0,11 m	Planke	NØ-SV	Dårlig	-
ST378	1,72 m	0,23 m	Planke	NØ-SV	Middels	Intakt
ST184	3,41 m	0,15 m	Rundstokk	NØ-SV	God	Trolig samme som ST161
ST229	0,1 m	0,07 m	Planke	NV-SØ	Middels	Sekundært forstyrret, trolig samme som ST290
ST290	0,18 m	0,08 m	Planke	NØ-SV	Middels	Trolig samme som ST229
ST388	0,17 m	0,15 m	Planke	NV-SØ	Dårlig	-
ST2177	5,14 m	0,3 m	Rundstokk	NØ-SV	Middels	-
ST2251	1,8 m	0,2 m	Rundstokk	NØ-SV	Middels	-
ST2255	1,26 m	0,18 m	Rundstokk	N-S	Elendig	Innhogg på undersiden, sekundært brukt
ST2259	0,53 m	0,2 m	Rundstokk	Ø-V	Dårlig	Var en del av krysslågt tømmerfundament
ST2284	0,8 m	0,34 m	Rundstokk	N-S	Dårlig	Var en del av krysslågt tømmerfundament

Tabell 6. Stokkelag gruppe 5.

Figur 12. Stokkelag gruppe 5.

5.5.2 Fase 2

Rivningslaget ble avdekket i den nordøstre delen av Sjakt 4: kontekster Intrasiskode SL234 og SL259. Lagets overflate lå fra ca. 1,00 mot NØ til litt i underkant av 0,50 moh. mot SV. Det var karakterisert av mange sekundært brente takpannestykker, hvorav de fleste lå noenlunde vannrett.

6 Oppsummering & konklusjon

Finnegården 1A, Det Hanseatiske Museum ligger adskilt fra resten av verdensarvstedet *Bryggen* og er den første som møter synet om man kommer fra sentrum. Det ble utført omfattende arkeologiske undersøkelser i flere omganger i 2019-2021 på eiendommen. Til tross for at overvåkingen ikke medførte konflikt med automatisk fredede kulturminner, resulterte overvåkingen i viktige observasjoner på tomten, og ga verdifulle data til bruk i forbindelse med restaureringen av bygningen. Undersøkelsen avdekket blant annet bolverket datert både før og etter 1702-brannen, samt rivningslaget fra etter denne hendelsen.

Utstrekning av bolverket i både fase 1 (etter 1702) og fase 2 (før 1702) ble registrert i den utstrekning tiltaksområdets omfang tillot det. Allikevel er det antatt at tømmerfundamentene, altså trebygningers utstrekning, fortsetter mot nordvest og sørvest, utenfor bygningen. Dette ble registrert flere ganger, særlig i sørvestlig side av Sjakt 3 mot Vågen. Her ble det avdekket flere tømmerelementer som ikke kunne registreres på grunn av oversvømmelsen i området. I tillegg ble det observert at flere tømmerstokker – ST341, ST434, ST442, ST462, ST481, ST485, ST511, som lå omtrentlig i midten av Sjakt 3 – fortsetter inn mot moderne betongfundament mot NV, og hadde blitt kuttet av sjakten for betongfundamentet. Og noen fundamentsstokker utenfor Tasken (ST2259, ST2263 og ST2268) fortsatte videre sørøstover forbi grensen til graveområdet; disse strukturer kan være fokus for fremtidige undersøkelser.

Karakteren av bevart bolverk varierte i stor grad; alt fra godt-bevarte stokker til stokker som var råtne og med elendig bevaringstilstand. En god del tømmerfundament var sekundært forstyrret av moderne konstruksjoner og nedgravinger i bakken. De fleste elementer var rundstokker med noen plankedeler inn imellom. Mulige konstruksjonsspor ble registrert kun i noen tilfeller: stokk ST561 i midten av Sjakt 3 var dråpeformet i NV-ende, som kan ha vært et forsøk på et kne (Figur 14). ST551 hadde et innhogg spor i SV-enden som var om lag 20 cm i diameter (Figur 15). ST535 og ST311 bar preg av flere plugg hull med gjenværende treplugg og minst én innhogg (Figur 16). I tillegg var flere stokker (ST2255, ST2259, ST2263, ST2268, ST2284 og ST2299) deler av en form for fundament utenfor bygningen mot SØ, og de bar spor etter innhogg.

Generelt var hele området veldig omrotet og forstyrret av moderne inngrep, i form av både masser og strukturer, og dette gjaldt beskaffenheten til rivningslaget også. Laget hadde skråning mot SV, altså mot Vågen og havnefronten. Toppnivået til brann-/rivningslaget varierte forholdsvis mye innenfor tomten. Det lå i hovedsak ca. 1,10 moh. rett ved nabobygningen i NØ, men i SV mot havnefronten lå det omkring 0,70 moh. Rivningslaget er karakterisert av aske- og sandinnhold, knuste røde takpanner (hvorav mange var sekundært brent) og teglsteiner, og var generelt et noe organisk, mykt, fettholdig lag; nedbrutt treverk og store mengder av treflis ble også avdekket i laget.

Til sammen ble 137 større eller mindre treverksdeler registrert i forbindelse med overvåkingstiltaket (Figur 17). I tillegg ble omfanget og karakteren av brann- og rivningslaget fra etter 1702-brannen dokumentert i et omfattende område. Resultatene fra undersøkelsen på Det Hanseatiske Museum stemmer overens med andre observasjoner registrert i øvrige bygninger tilhørende verdensarvsted *Bryggen*.

Når det gjelder bolverket fra før 1702-brannen (Fase 2), tilhører det ikke gården Finnegården. I Bergens byleksikon kan man lese følgende: «Før bybrannen 1702 gikk [Finne-]gårdens grense 26 m lenger sør enn i dag. Da Vetrilidsallmenningen skulle utvides nordover, fikk Finnegården til vederlag ødetuftene etter gårdene Skapten, Ridstaden og Bollegard, som hadde brent ned i 1476.» Men vi har arkeologisk bevis for at den nordre

halvdelen av tomten ikke var øde før 1702. Spørsmålet da er: hvilken gård har vi funnet rester av? Svaret må komme i en annen anledning enn den nåværende.

Figur 14. Stokkelag gruppe 4 og ST561 i forgrunn med dråpeformet ende.

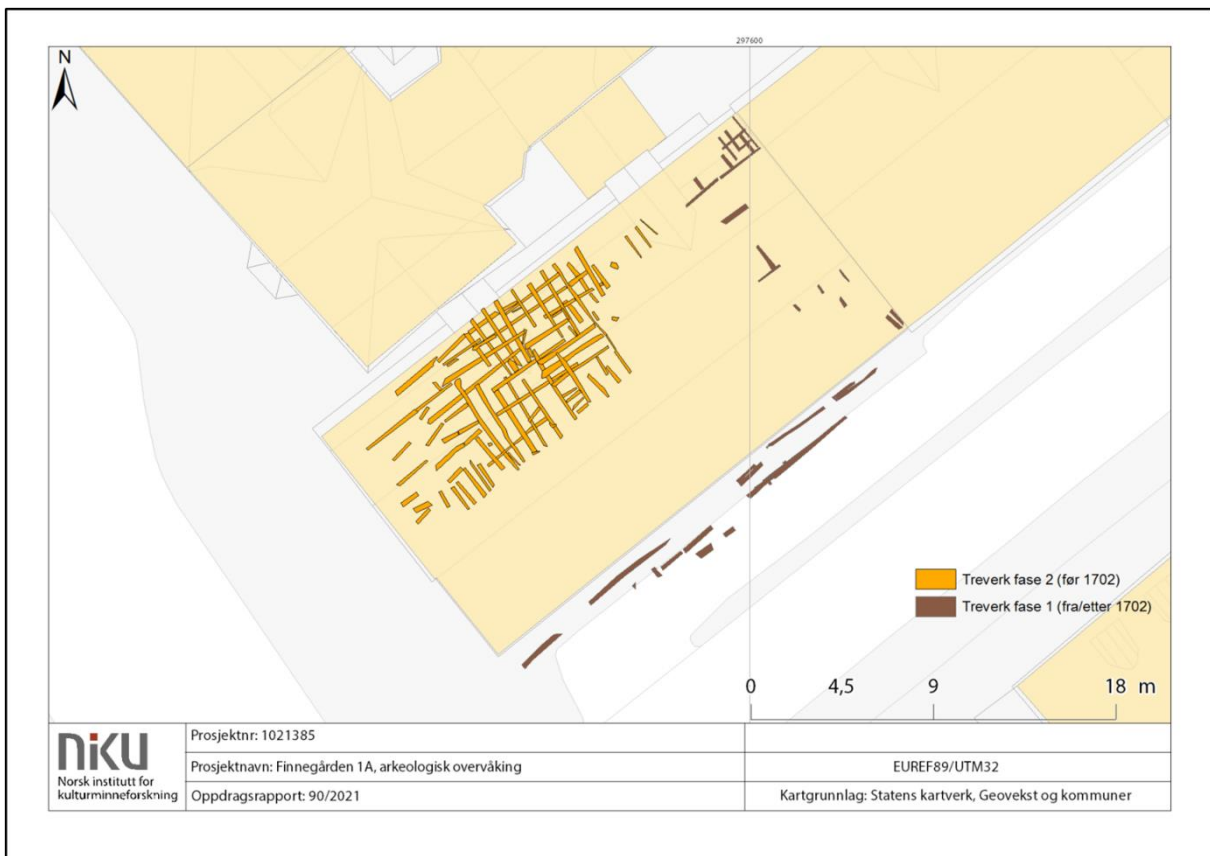

Figur 15. ST551 med innhogg.

Figur 16. ST535 med gjenværende treplugg.

Figur 17. Faser: oversikt.

7 Summary

In 2019-2021, archaeologists from the Bergen office of the Norwegian Institute for Cultural Heritage Research carried out investigations inside and outside the property Finnegården 1A, Det Hanseatiske Museum, in connection with restoration work. The primary objective was to excavate down to the level of demolition deposits deriving from the major fire of 1702, but owing to modern disturbances a large extent of timber foundations dating from before 1702 were also exposed and documented. Three phases of activity were identified: foundations associated with buildings destroyed by the fire in 1702; foundations and layers associated with buildings erected after 1702; and various features of modern date. The building is part of World Heritage Site Bryggen, but no archaeological remains under statutory protection were encountered.

8 Dokumentasjon (NIKU)

- Intras database (mappenavn: *1021385 Finnegården 1a*)
- 98 digitalbilder registrert og lastet inn i MUSIT sin Fotobase for Bergen (filmnummer Bf30055, både JPG- og RAW-format)

9 Litteratur

Gølembnik, A. 1993. Report on the excavations in Finnegården 3A. – Riksantikvarens utgravningskontor for Bergen.

Dunlop, A.R. 2010. The Bryggen Monitoring Project, Part 11: report on the archaeological investigation of two dipwell boreholes, Bryggen and Finnegårdsgaten. – NIKU Oppdragsrapport 246/2010.

Dunlop, A.R. 2015. Finnegården 1A, Bryggen: Archaeological investigation of drillings for two monitoring wells, 2014. – NIKU Oppdragsrapport 91/2014.

Dunlop, A.R. 2017. Finnegården 1A, Det Hanseatiske Museum: Arkeologisk undersøkelse av to prøvehull. – NIKU Oppdragsrapport 90/2021.

Dunlop, A.R. 2021. Det Hanseatiske Museum, Bergen, 2020: Arkeologisk undersøkelse av to naverboringer. – NIKU Oppdragsrapport 8/2020.

10 Vedlegg

10.1 Fotoliste

Filnavn	Motiv	Opptaksdato	Sett mot	Fotograf	Kontekstnummer
Bf30055_NIKU_0001.JPG	Grøften utenfor Tasken; overflaten til rivningslaget etter 1702-brannen	21.01.2020	NV	Rory Dunlop	SL234, SL259
Bf30055_NIKU_0002.JPG	Grøften utenfor Tasken; overflaten til rivningslaget etter 1702-brannen	21.01.2020	NNV	Rory Dunlop	SL234, SL259
Bf30055_NIKU_0003.JPG	Grøften utenfor Tasken; overflaten til rivningslaget etter 1702-brannen	21.01.2020	NV	Rory Dunlop	SL234, SL259
Bf30055_NIKU_0004.JPG	Grøften utenfor Tasken; lite hull gravd gjennom rivningslaget etter 1702-brannen	21.01.2020	NV	Rory Dunlop	SL234, SL259
Bf30055_NIKU_0005.JPG	Grøften utenfor Tasken; lite hull gravd gjennom rivningslaget etter 1702-brannen	21.01.2020	NV	Rory Dunlop	SL234, SL259
Bf30055_NIKU_0006.JPG	Grøften utenfor Tasken; lite hull gravd gjennom rivningslaget etter 1702-brannen; med kabelgrøft	21.01.2020	NV	Rory Dunlop	SL234, SL259
Bf30055_NIKU_0007.JPG	Grøften langs akse C; NØ-ende	26.02.2020	NV	Rory Dunlop	101, 107, 113, 120, 126
Bf30055_NIKU_0008.JPG	Grøften langs akse C; NØ-ende	26.02.2020	NV	Rory Dunlop	101, 107, 113, 120, 126
Bf30055_NIKU_0009.JPG	Grøften langs akse C; NØ-ende	26.02.2020	NØ	Rory Dunlop	101, 107, 113, 120,126
Bf30055_NIKU_0010.JPG	Grøften utenfor Tasken; moderne tømmerstokker i fundament etter 1702-brannen	26.02.2020	SØ	Rory Dunlop	ST161 osv.
Bf30055_NIKU_0011.JPG	Grøften utenfor Tasken; moderne tømmerstokker i fundament etter 1702-brannen	26.02.2020	NØ	Rory Dunlop	ST161 osv.
Bf30055_NIKU_0012.JPG	Grøften utenfor Tasken; moderne tømmerstokker i fundament etter 1702-brannen	26.02.2020	SØ	Rory Dunlop	ST161 osv.
Bf30055_NIKU_0013.JPG	Grøften utenfor Tasken; moderne tømmerstokker i fundament etter 1702-brannen	26.02.2020	SØ	Rory Dunlop	ST161 osv.
Bf30055_NIKU_0014.JPG	Grøften utenfor Tasken; moderne tømmerstokker i fundament etter 1702-brannen	26.02.2020	SV	Rory Dunlop	ST161 osv.
Bf30055_NIKU_0015.JPG	Grøften utenfor Tasken; moderne tømmerstokker i fundament etter 1702-brannen	26.02.2020	SØ	Rory Dunlop	ST161 osv.
Bf30055_NIKU_0016.JPG	Grøften utenfor Tasken; moderne tømmerstokker i fundament etter 1702-brannen	26.02.2020	SV	Rory Dunlop	ST161 osv.
Bf30055_NIKU_0017.JPG	Grøften utenfor Tasken; moderne tømmerstokker i fundament etter 1702-brannen	26.02.2020	NØ	Rory Dunlop	ST161 osv.
Bf30055_NIKU_0018.JPG	Grøften utenfor Tasken; moderne tømmerstokker i fundament etter 1702-brannen	26.02.2020	NØ	Rory Dunlop	ST161 osv.

Filnavn	Motiv	Opptaksdato	Sett mot	Fotograf	Kontekstnummer
Bf30055_NIKU_0019.JPG	Grøften utenfor Tasken; moderne tømmerstokker i fundament etter 1702-brannen	26.02.2020	NØ	Rory Dunlop	ST161 osv.
Bf30055_NIKU_0020.JPG	Prøvehull 9: moderne masser til 40 cm dybde	02.03.2020	SØ	Rory Dunlop	ST161 osv.
Bf30055_NIKU_0021.JPG	Prøvehull 9: bolverk fra før 1702-brannen; ligger ca.0,65 moh (NN54)	02.03.2020	SØ	Rory Dunlop	ST161 osv.
Bf30055_NIKU_0022.JPG	Prøvehull 9: bolverk fra før 1702-brannen; ligger ca.0,65 moh (NN54)	02.03.2020	SØ	Rory Dunlop	ST161 osv.
Bf30055_NIKU_0023.JPG	Prøvehull 9: bolverk fra før 1702-brannen; ligger ca. 0,65 moh (NN54)	02.03.2020	SØ	Rory Dunlop	ST161 osv.
Bf30055_NIKU_0024.JPG	Prøvehull 8: oversiktsbilde	05.03.2020	NØ	Rory Dunlop	Moderne overflate
Bf30055_NIKU_0025.JPG	Prøvehull 8: overflate rivningslag	05.03.2020	NØ	Rory Dunlop	SL118
Bf30055_NIKU_0026.JPG	Prøvehull 8: overflate rivningslag	05.03.2020	NØ	Rory Dunlop	SL118
Bf30055_NIKU_0027.JPG	Rivningslag SL118 i Sjakt 1; oversiktsbilde	19.05.2021	NØ	Anna Parczen	SL118
Bf30055_NIKU_0028.JPG	Rivningslag SL118 i Sjakt 2; detaljbilde	21.05.2021	SØ	Anna Parczen	SL118
Bf30055_NIKU_0029.JPG	Stokker ST150 og ST163 i nordøstlig side av Sjakt 2	21.05.2021	SØ	Anna Parczen	ST159, ST163
Bf30055_NIKU_0030.JPG	Rivningslag SL118 i Sjakt 2; oversiktsbilde	25.05.2021	SV	Anna Parczen	SL118
Bf30055_NIKU_0031.JPG	Rivningslag SL118 i Sjakt 2; oversiktsbilde	25.05.2021	SV	Anna Parczen	SL118
Bf30055_NIKU_0032.JPG	Treverk ST170 i nordlig hjørne av Sjakt 3	26.05.2021	NØ	Anna Parczen	ST170
Bf30055_NIKU_0033.JPG	Treverk ST174 i nordlig hjørne av Sjakt 3	26.05.2021	NØ	Anna Parczen	ST174
Bf30055_NIKU_0034.JPG	Treverk ST178 i nordside av Sjakt 3	26.05.2021	NØ	Anna Parczen	ST178
Bf30055_NIKU_0035.JPG	Treverk ST197 i nordøstlig side av Sjakt 3	26.05.2021	SØ	Anna Parczen	ST197, ST189
Bf30055_NIKU_0036.JPG	Treverk ST197 i nordøstlig side av Sjakt 3	26.05.2021	SØ	Anna Parczen	ST197, ST189
Bf30055_NIKU_0037.JPG	Treverk ST208 i nordøstlig side av Sjakt 3	26.05.2021	NØ	Anna Parczen	ST208
Bf30055_NIKU_0038.JPG	Moderne topplag (SL250) i Sjakt 3; oversiktsbilde	27.05.2021	NV	Anna Parczen	SL250
Bf30055_NIKU_0039.JPG	Treverk ST231 i Sjakt 3	27.05.2021	NV	Anna Parczen	ST231
Bf30055_NIKU_0040.JPG	Treverk ST237 i Sjakt 3	27.05.2021	NV	Anna Parczen	ST237
Bf30055_NIKU_0041.JPG	Rivningslag SL118 i Sjakt 3; oversiktsbilde	28.05.2021	NV	Anna Parczen	SL118
Bf30055_NIKU_0042.JPG	Rivningslag SL118 i Sjakt 3; oversiktsbilde	28.05.2021	SV	Anna Parczen	SL118
Bf30055_NIKU_0043.JPG	Rivningslag SL118 i Sjakt 3; oversiktsbilde	28.05.2021	V	Anna Parczen	SL118
Bf30055_NIKU_0044.JPG	Rivningslag SL118 i Sjakt 3	28.05.2021	Ø	Anna Parczen	SL118
Bf30055_NIKU_0045.JPG	Rivningslag SL118 i Sjakt 1; oversiktsbilde	20.05.2021	NØ	Anna Parczen	SL118
Bf30055_NIKU_0046.JPG	Rivningslag SL118 i Sjakt 1; oversiktsbilde	20.05.2021	NØ	Anna Parczen	SL118
Bf30055_NIKU_0047.JPG	Rivningslag SL118 og treverk ST286 i Sjakt 3	31.05.2021	NØ	Anna Parczen	SL118, ST286
Bf30055_NIKU_0048	Rivningslag SL118 og	31.05.2021	NØ	Anna	SL118, ST278

Filnavn	Motiv	Opptaksdato	Sett mot	Fotograf	Kontekstnummer
.JPG	treverk ST278 i Sjakt 3			Parczen	
Bf30055_NIKU_0049 .JPG	Rivningslag SL118 og treverk ST282 i Sjakt 3	31.05.2021	NØ	Anna Parczen	SL118, ST282
Bf30055_NIKU_0050 .JPG	Rivningslag SL118 i N-ende av Sjakt 3; oversiktsbilde	01.06.2021	NØ	Anna Parczen	SL118
Bf30055_NIKU_0051 .JPG	Rivningslag SL118 i N-ende av Sjakt 3; oversiktsbilde	01.06.2021	NØ	Anna Parczen	SL118
Bf30055_NIKU_0052 .JPG	Stokkelag og rivningslag SL118 i vestlig side av Sjakt 3	02.06.2021	NV	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0053 .JPG	Stokkelag og rivningslag SL118 i vestlig side av Sjakt 3	02.06.2021	SV	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0054 .JPG	Stokkelag, rivningslag SL118 i Sjakt 3 og moderne forstyrrelser; oversiktsbilde	02.06.2021	NV	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0055 .JPG	Stokkelag, rivningslag SL118 i Sjakt 3; oversiktsbilde	02.06.2021	NV	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0056 .JPG	Stokkelag, rivningslag SL118 i Sjakt 3; oversiktsbilde	02.06.2021	NV	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0057 .JPG	Stokkelag, rivningslag SL118 i Sjakt 3; oversiktsbilde	02.06.2021	NV	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0058 .JPG	Stokkelag, rivningslag SL118 i Sjakt 3; oversiktsbilde	02.06.2021	SV	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0059 .JPG	Stokkelag, rivningslag SL118 i Sjakt 3; oversiktsbilde	02.06.2021	SV	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0060 .JPG	Stokkelag, rivningslag SL118 i Sjakt 3; oversiktsbilde	02.06.2021	SV	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0061 .JPG	Stokkelag, rivningslag SL118 i Sjakt 3; oversiktsbilde	02.06.2021	SV	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0062 .JPG	Stokkelag, rivningslag SL118 i Sjakt 3 og moderne stolpe	02.06.2021	SV	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0063 .JPG	Stokkelag, rivningslag SL118 i Sjakt 3; oversiktsbilde over store deler av stokkelaget	04.06.2021	NV	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0064 .JPG	Stokkelag, rivningslag SL118 i Sjakt 3; oversiktsbilde over stokkelaget	04.06.2021	NØ	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0065 .JPG	Stokkelag, rivningslag SL118 i Sjakt 3; ca. midten av utgravningsområdet	04.06.2021	NV	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0066 .JPG	Stokkelag, rivningslag SL118 i sørvestlig side av Sjakt 3	04.06.2021	NØ	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0067 .JPG	Stokkelag, rivningslag SL118 i Sjakt 3; sørøstlig side av stokkelag	04.06.2021	NØ	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0068 .JPG	Stokkelag, rivningslag SL118 i Sjakt 3; sørøstlig side av stokkelag	07.06.2021	NV	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0069 .JPG	Stokkelag, rivningslag SL118 i Sjakt 3, ca. midten av stokkelag	07.06.2021	NØ	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0070 .JPG	Stokkelag, rivningslag SL118 i Sjakt 3; sørvestlig side av stokkelag	08.06.2021	NV	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0071 .JPG	Stokkelag, rivningslag SL118 i Sjakt 3; ca. midten av stokkelag	08.06.2021	NØ	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0072 .JPG	Stokkelag, rivningslag SL118 i Sjakt 3; sørvestlig side av stokkelag	08.06.2021	SØ	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0073 .JPG	Stokkelag, rivningslag SL118 i Sjakt 3; oversikt	08.06.2021	SV	Anna Parczen	SL118 osv.
Bf30055_NIKU_0074	Treverk ST535	08.06.2021	NØ	Anna	SL118, ST535

Filnavn	Motiv	Opptaksdato	Sett mot	Fotograf	Kontekstnummer
.JPG				Parczen	
Bf30055_NIKU_0075 .JPG	Treverk ST535	08.06.2021	NØ	Anna Parczen	SL118, ST535
Bf30055_NIKU_0076 .JPG	Treverk ST535	09.06.2021	NØ	Anna Parczen	SL118, ST535
Bf30055_NIKU_0077 .JPG	Treverk ST551 med innhogg spor	09.06.2021	NV	Anna Parczen	SL118, ST551
Bf30055_NIKU_0078 .JPG	Treverk ST551 med innhogg spor	09.06.2021	NV	Anna Parczen	SL118, ST551
Bf30055_NIKU_0079 .JPG	Stokkelag delvis under vann etter mye regn og oversvømmelse i området	18.06.2021	NV	Anna Parczen	ST489 OSV.
Bf30055_NIKU_0080 .JPG	Stokkelag delvis under vann etter mye regn og oversvømmelse i området	18.06.2021	NV	Anna Parczen	ST489 osv.
Bf30055_NIKU_0081 .JPG	Stokkelag delvis under vann etter mye regn og oversvømmelse i området	18.06.2021	NØ	Anna Parczen	ST489 osv.
Bf30055_NIKU_0082 .JPG	Rivningslag i nordside av Sjakt 3	22.06.2021	NØ	Anna Parczen	SL1009(=SL118) osv.
Bf30055_NIKU_0083 .JPG	Rivningslag i nordside av Sjakt 3	22.06.2021	NØ	Anna Parczen	SL1009(=SL118) osv.
Bf30055_NIKU_0084 .JPG	Rivningslag i nordside av Sjakt 3	22.06.2021	NØ	Anna Parczen	SL1009(=SL118) osv.
Bf30055_NIKU_0085 .JPG	Rivningslag i nordside av Sjakt 3	22.06.2021	NØ	Anna Parczen	SL1009(=SL118) osv.
Bf30055_NIKU_0086 .JPG	Rivningslag i nordside av Sjakt 3; detaljbilde	22.06.2021	NV	Anna Parczen	SL1009(=SL118) osv.
Bf30055_NIKU_0087 .JPG	Rivningslag i nordside av Sjakt 3; detaljbilde	22.06.2021	NV	Anna Parczen	SL1009(=SL118) osv.
Bf30055_NIKU_0088 .JPG	Moderne jordlag (SL250) i grøften utenfor bygningen mot SV	22.06.2021	SØ	Anna Parczen	SL250
Bf30055_NIKU_0089 .JPG	Moderne jordlag (SL250) i grøften utenfor bygningen mot SV	22.06.2021	SØ	Anna Parczen	SL250
Bf30055_NIKU_0090 .JPG	Levninger i området sørøst for Tasken	05.08.2020	NØ	Per Underhaug	ST2177
Bf30055_NIKU_0091 .JPG	Levninger i området sørøst for Tasken	05.08.2020	NØ	Per Underhaug	ST2177
Bf30055_NIKU_0092 .JPG	Levninger i området sørøst for Tasken	07.08.2020	SØ	Per Underhaug	ST2255
Bf30055_NIKU_0093 .JPG	Levninger i området sørøst for Tasken	07.08.2020	SØ	Per Underhaug	ST2255
Bf30055_NIKU_0094 .JPG	Levninger i området sørøst for Tasken	07.08.2020	SØ	Per Underhaug	ST2255
Bf30055_NIKU_0095 .JPG	Levninger i området sørøst for Tasken	07.08.2020	NØ	Per Underhaug	ST2255
Bf30055_NIKU_0096 .JPG	Levninger i området sørøst for Tasken	07.08.2020	NØ	Per Underhaug	ST2255
Bf30055_NIKU_0097 .JPG	Levninger i området sørøst for Tasken	12.08.2020	SØ	Per Underhaug	Diverse
Bf30055_NIKU_0098 .JPG	Levninger i området sørøst for Tasken	12.08.2020	N	Per Underhaug	Diverse

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Oppdragsrapport 90/2021

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736
Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112
Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 1b
7013 TRONDHEIM
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens gt.
14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00